

PEDİATRİK

HASTALIKLARA GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Editörler

Prof. Dr. Nevin HATİPOĞLU

Prof. Dr. Berna ŞAYLAN ÇEVİK

Doç. Dr. Atiye FEDAKAR

Uzm. Dr. Nevin CAMBAZ KURT

SELEN
YAYINCILIK

PEDİATRİK

HASTALIKLARA GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Editörler

Prof. Dr. Nevin HATİPOĞLU

Prof. Dr. Berna ŞAYLAN ÇEVİK

Doç. Dr. Atiye FEDAKAR

Uzm. Dr. Nevin CAMBAZ KURT



@ Pediatrik Hastalıklara Güncel Yaklaşımlar
2022 İstanbul

Editörler

Prof. Dr. Nevin HATİPOĞLU
Prof. Dr. Berna ŞAYLAN ÇEVİK
Doç. Dr. Atiye FEDAKAR
Uzm. Dr. Nevin CAMBAZ KURT

Genel Yayın Koordinatörü

Seyhan KORKMAZTEPE

Grafik Tasarım

Serkan DÜĞÜN

Yayına Hazırlık

Selen Yayıncılık Tanıtım ve Organizasyon Hizmetleri
T. +90 212 419 02 29 - 419 11 28
Gsm. 0530 066 23 07
F. + 90 212 476 51 95
info@kliniktıpergisi.com
www.kliniktıpergisi.com

Baskı Cilt

Reis Dijital Baskı Sistemleri San. Tic. Ltd. Şti.
Litrosyonlu 2. Matbaacılar Sitesi 1 BD 20
Topkapı/ İstanbul
Sertifika No: 51003

1. Basım 2022

ISBN: 978-605-74100-5-4

Yayıncı Sertifika No: 48994

Bu kitabın tüm yayın hakları Selen Yayıncılık Tanıtım ve Organizasyon Hizmetleri'ne aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanmaz.



Selen Yayıncılık Tanıtım ve Organizasyon Hizmetleri
Yunus Emre Mah. 565/2 Sk. No:2/3 Sultangazi/İstanbul
Tel: 0212 419 02 29 419 11 28 Faks: 0212 476 51 95
info@kliniktıpergisi.com www.kliniktıpergisi.com

REKTÖRÜN ÖNSÖZÜ

İnsan gelişim dönemlerinin en hassas ve ilgiye, sevgiye muhtaç dönemi; gelişimsel birikimlerin temellerinin atıldığı, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik açıdan bir inşa süreci olarak görülen bölümdür çocukluk. Bu dönemde tanışırız hayatla. Çocukken başlarız anlamaya, algılamaya, anlamlandırmaya. Ve her insan için çocukluk döneminin de her dönem olduğu gibi olmazsa olmaz ihtiyaçları vardır. Bu ve birçok ihtiyaçların giderilmesi noktasında da yine sağlık profesyonellerini buluruz yanımızda en büyük destekçilerimiz olarak...

“Sağlıklı çocuk, sağlıklı gelecek” ilkesi ile görev yapan pediatri hekimleri büyük bir özveri ile çalışmakta ve çocukların hayatlarına dokunmaktadırlar. Bir hekim için en mutlu zaman bir çocuğun hayatına güzel bir dokunuş yaptığı zamandır demek abartı olmaz.

Pediatri alanında bilgilerin sürekli güncellendiği günümüzde bu alanda hekimlerin güncel bilgilerden istifade etmesi için hazırlanan ve ülkemizin dört bir yanında görev yapan kıymetli hocalarımızın katkı verdiği bu kıymetli esere Sağlık Bilimleri Üniversitesi olarak biz de katkıda bulunmaktan memnuniyet duymaktayız. Eserin tüm pediatri hekimlerine faydalı olması temennisi ile “Pediatrik Hastalıklara Güncel Yaklaşımlar “ isimli kitabın literatürümüze ve edebiyat sahamıza hayırlı olmasını temenni eder, emeği geçen herkese saygı ve sevgilerimi sunarım...

Prof. Dr. Cevdet ERDÖL
Sağlık Bilimleri Üniversitesi Rektörü

EDİTÖRÜN ÖNSÖZÜ

Bu kitap COVID-19 pandemisi sırasında hayatını kaybeden meslektaşlarımıza ithaf edilmiştir.

“Pediatrik Hastalıklara Güncel Yaklaşımlar” kitabının baskısının oluşturulmasının heyecanı ve mutluluğu içerisindeyiz. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları alanında güncel bilgilerin derlendiği bu kitap alanında uzman hekimler tarafında yazılmış, son literatür bilgileri ışığında yapılandırılmıştır.

Bu kitap COVID-19 pandemisi sürecinde oluşturulmuştur. Her ne kadar mevcut yaşadığımız pandemi döneminde bilgi akışı, kongrelerimiz dahil internet ortamında oldu ise de basılı bir kitap tıp eğitiminde her zaman kıymetli olmuştur.

Kitap 204 yazar tarafından oluşturulan 22 bölüm ve 203 konu başlıklı dev bir eserdir. Yazarlar Türkiye'nin dört bir yanından gerek üniversite gerek eğitim araştırma hastanelerinden seçilmiştir. Yazılar hazırlanırken güncel literatür bilgilerinden olduğu kadar pratik yaklaşımlardan da faydalanılmıştır. İşte bu nedenle kitapta yer alan konular tıp fakültesi eğitimi alan öğrencilerimize Çocuk Sağlığı Hastalıkları stajı sırasında ve ardından tıpta uzmanlık sınavı, USMLE, PLAB sınavları gibi sınavlarda yardımcı olacak bilgilerle donatılmış, yalın bir dil kullanılmıştır. Öte yandan, Çocuk Sağlığı Hastalıkları ana branş eğitimi alan ve yan dal uzmanlık sınavlarına hazırlanan veya yan dal eğitimlerini alan değerli meslektaşlarımıza da önemli katkılar sağlayacaktır.

Kitabın hazırlanması ve diziminde özveriyle çalışan Seyhan Korkmaztepe ve Selen Yayıncılığa emekleri için teşekkürü borç bilirim. Pandemi süresince bir yandan aktif olarak çalışan, bir yandan da kitabın oluşturulmasında emek veren tüm meslektaşlarıma emekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Editörler Adına

Prof. Dr. Berna ŞAYLAN ÇEVİK
Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Çocuk Kardiyoloji Anabilim Dalı

İÇİNDEKİLER

SOSYAL PEDIATRİ

Aile Hekimleri Açısından Çocuk <i>Burak ÖLMEZ, Can ÖNER</i>	1
Neden Anne Sütü? <i>Miray KARAKOYUN, Raşit Vural YAĞCI</i>	13
Çocuk Sağlığı İzlemi ve Sorunları <i>Özgül YİĞİT</i>	21
Aşı Uygulamaları <i>Nalan KARABAYIR</i>	33
İştahsız Çocuğa Yaklaşım <i>Şebnem ÖZGEN ÖZKAYA, Muazzez GARİPAĞAOĞLU</i>	53
Büyüme ve Gelişme <i>Elif ÜNVER KORĞALI</i>	61
Tamamlayıcı Beslenme <i>Tülin KURTUL DEMİRHAN, Buket DALGIÇ</i>	73
Okul Çocuğu Beslenmesi <i>Hasret AYYILDIZ CİVAN, Ömer GÜNEŞ</i>	83
Adolesan Çocuğun Beslenmesi <i>Hasret AYYILDIZ CİVAN, Ute SIEVERS ÜNAL</i>	91
Süt Çocuklarında Yetersiz Tartı Alımına Yaklaşım <i>Sırrı BEKTAŞ</i>	95
Süt Çocuklarında Meme Reddine Yaklaşım <i>Sırrı BEKTAŞ</i>	103
Ani Bebek Ölümü Sendromu <i>Nevin CAMBAZ KURT, Elif GÜDELOĞLU</i>	107
BRUE-Bebeklerde Kısa Sürede Düzelen Açıklanamayan Olaylar <i>Osman GÜLSEVER, Esra TÜRE</i>	115

Uyku Sorunlarına Yaklaşımlar	121
<i>Elif GÜDELOĞLU, Özlem İNCE BAĞ</i>	
Çocuklarda Tuvalet Eğitimi	131
<i>Sinan Mahir KAYIRAN, İzabel BAL</i>	
Çocukları Ev Kazalarından Koruma	137
<i>Nevin CAMBAZ KURT</i>	
Medya ve Çocuk	141
<i>M. Banu YAZICI</i>	

YENİDOĞAN

Yenidoğanların Bakım İlkeleri	171
<i>Saima Sündüs UYGUN, Hanifi SOYLU</i>	
Yenidoğanın Fiziksel Değerlendirilmesi	177
<i>Murat KONAK, Hanifi SOYLU</i>	
Neonatal Hipoksik İskemik Ensefalopati	187
<i>Sariye Elif ÖZYAZICI</i>	
Yenidoğan Solunum Zorluğuna Yaklaşım	197
<i>Nihan Hilal HOŞAĞASI</i>	
Yenidoğan Sarılıklarına Yaklaşım	207
<i>Nevin CAMBAZ KURT, Fahri OVALI</i>	
Yenidoğanda Metabolik Sorunlar	217
<i>Nursu KARA</i>	
Yenidoğanda Sıvı ve Elektrolit Dengesi	233
<i>Nuran ÜSTÜN</i>	
Yenidoğan Bebeğin Beslenmesi	243
<i>Atiye FEDAKAR</i>	
Germinal Matriks Kanamaları ve İntraventriküler Kanamalar (GMK-IVK)	259
<i>Buse SOYSAL, Tülin GÖKMEN YILDIRIM</i>	

Neonatal Sepsis 271
Şükran YILDIRIM

Yenidoğan Konvülsiyonları 287
Gamze ÖZGÜRHAN

Yenidoğanda Sık Görülen Acil Durumlar 297
Sibel SEVÜK ÖZÜMÜT

Prematüre Retinopatisi 305
Nuran ÜSTÜN, Havva KALDIRIM

ENFEKSİYON

Çocuklarda Ateş 321
Ayper SOMER

Antibiyotik Tedavisinde Hasta Uyumu ve Akılcı Antimikrobiyal Ajan Kullanımı 343
Ateş KARA

Bağışıklık Sistemini (İmmün Sistemi) Tanıyalım 353
Yıldız CAMCIOĞLU

İmmün Yetersizlik ve Kanser Tedavisi Aşıya Engel midir? 367
Yıldız CAMCIOĞLU, Serdar NEPESOV

SİBO 385
Nevin CAMBAZ KURT, Hasan TEZER

Tüberküloz 389
Bengisu MENENTOĞLU, Mehmet Emin MENENTOĞLU, Nevin HATİPOĞLU

Çocuklarda COVID-19 415
Melis DENİZ, Hasan TEZER

Çocuklarda Uzun COVID-19 429
Atiye FEDAKAR

Viral Döküntülü Enfeksiyon Hastalıkları 437
Bengisu MENENTOĞLU, Ceren ŞİMŞEK, Nevin HATİPOĞLU

Bakteriyel Döküntülü Enfeksiyon Hastalıkları	463
<i>Tuğçe ÇETİN, Hilal Betül SALAR, Nevin HATİPOĞLU</i>	
Çocuklarda Viral Üst Solunum Yolu Enfeksiyonları	487
<i>Hatice Kübra KONCA, Halil ÖZDEMİR</i>	
Rotavirüs Enfeksiyonları	499
<i>Dilşad AKSOY, Mustafa HACIMUSTAFAOĞLU</i>	
Bakteriyel Menenjit	509
<i>Sevliya ÖCAL DEMİR, Ayper SOMER</i>	
Viral Menenjitler	521
<i>Sevliya ÖCAL DEMİR, Nuran SALMAN</i>	
Çocuklarda Akut Viral Ensefalitler	527
<i>Gülsüm ALKAN, Melike EMİROĞLU</i>	
Mikoplazma Enfeksiyonları	541
<i>Özlem ÇAKICI, Selim ÖNCEL</i>	
Paraziter Enfeksiyonların Tedavisi	549
<i>Habip ALMIŞ, Çağla Nur DOĞAN, Mehmet TURGUT</i>	
Akut Faz Reaktanları	565
<i>Erdem GÖNÜLLÜ, Ahmet SOYSAL</i>	
Prebiyotik, Probiyotik, Postbiyotikler	581
<i>Nevin CAMBAZ KURT, Metehan ÖZEN</i>	

ALERJİ

Alerjik Hastalıklarda Tanı Yöntemleri	595
<i>Abdullah Hakan ÖZMEN, Mehmet Halil ÇELİKSOY</i>	
Hışıltılı Çocuk	607
<i>Özge MERAL, Haluk ÇOKUĞRAŞ</i>	
Çocukluk Çağında Astım	619
<i>Fatih DİLEK, Emin ÖZKAYA</i>	

Alerjik Rinit	631
<i>Nevin CAMBAZ KURT, Himmet Haluk AKAR</i>	
Ürtiker ve Anjioödem	639
<i>Mebrure YAZICI, Mustafa A. NURSOY</i>	
Çocuklarda Anafilaksi	651
<i>Nevin CAMBAZ KURT, Haluk ÇOKUĞRAŞ</i>	
İmmünoglobulin E Aracılı Besin Alerjilerinin Tanı ve Tedavisi	657
<i>Ayşe SÜLEYMAN, Nermin GÜLER</i>	
Besin Alerjisinde Çevresel Etkenler	675
<i>Nevin CAMBAZ KURT, Nermin GÜLER</i>	

SOLUNUM

Tonsillit	685
<i>Hakan KARDEŞ, İbrahim Etem PİŞKİN</i>	
Çocuklarda Akut ve Kronik Öksürüğe Yaklaşım	695
<i>Mebrure YAZICI, Erkan ÇAKIR</i>	
Pnömoni	709
<i>Bülent KARADAĞ</i>	
Aspirasyon Sendromları	715
<i>Zeynep Ebru ÇAKIN, Erkan ÇAKIR</i>	
Kistik Fibrozis Kliniği ve Tanı Yöntemleri	723
<i>Mürüvvet YANAZ, Yasemin GÖKDEMİR</i>	
Kistik Fibroziste Solunum Yolu Tedavileri	731
<i>Fazilet KARAKOÇ, Mine KALYONCU</i>	
Plevral Efüzyon	745
<i>Selçuk UZUNER</i>	

KARDİYOLOJİ

Çocuklarda Göğüs Ağrısına Yaklaşım 755

Hacer KAMALI, Abdullah ERDEM

Akut Romatizmal Ateş 763

Gülhan TUNCA ŞAHİN, İbrahim Cansaran TANIDIR

Miyokarditler 771

Helen BORNAUN

İnfektif Endokardit 779

Kahraman YAKUT, Nurhayat YAKUT

Kalp Yetersizliği: Pediatrik Hastalıklarda 789

Pratik Güncel Yaklaşımlar

Alper GÜZELTAŞ, Merve Maze AYDEMİR

Pediatrik Aritmiye Yaklaşım 807

Dilek BORAKAY, Berna ŞAYLAN ÇEVİK

Senkop 817

Celal AKDENİZ

Konjenital Kalp Hastalıklarına Yaklaşım: 829

Takibi ve Tedavi Zamanlaması

Fatma ŞENGÜL, Alper GÜZELTAŞ

EKG Yorumlanması 845

Nilüfer ÇETİNER, Berna ŞAYLAN ÇEVİK

Genetik Aritmilere Yaklaşım 855

Berna ŞAYLAN ÇEVİK

GASTROENTEROLOJİ

Gastroözofageal Reflüye Yaklaşım 873

Zerrin ÖNAL

Akut ve Kronik Gastrit 881

Emine Ergül SARI, Sami HATİPOĞLU

Kronik Karın Ağrısına Yaklaşım	887
<i>E. Mahir GÜLCAN, Tufan KUTLU</i>	
Süt Çocuklarında Fonksiyonel Sindirim Sistemi Hastalıkları	897
<i>Ahsen DÖNMEZ TÜRKMEN, Ömer Faruk BEŞER</i>	
Non IgE Besin Alerjileri	907
<i>Erkan AKKUŞ, Ahsen DÖNMEZ, Ömer Faruk BEŞER, Fügen ÇULLU ÇOKUĞRAŞ</i>	
Çölyak Hastalığı	925
<i>E. Mahir GÜLCAN</i>	
Transaminaz Yüksekliğine Yaklaşım	941
<i>Güzide DOĞAN, Ömer Faruk BEŞER</i>	
Akut Hepatitler	953
<i>Barış ERDUR, Dilek ORBATU</i>	
Karaciğer ve Safra Yolu Hastalıkları	957
<i>Barış ERDUR, Dilek ORBATU</i>	
Hepatosplenomegaliye Yaklaşım	963
<i>Sinan Mahir KAYIRAN</i>	
Akut Karaciğer Yetmezliği	973
<i>Yasemin Dilek SOYSAL, Dilek GÜLLER</i>	
Konstipasyona Yaklaşım	983
<i>Günsel KUTLUK</i>	
Çocukluk Çağında Akut Pankreatit	997
<i>Hasret AYYILDIZ CİVAN, Nevin CAMBAZ KURT, Tülin KURTUL DEMİRHAN</i>	
Çocuklarda Kronik İshal	1003
<i>Hasret AYYILDIZ CİVAN, Emine ERGÜL SARI, Adem KUTANİS</i>	
Portal Hipertansiyon	1013
<i>Tahir AYDIN, Yasemin Dilek SOYSAL</i>	

ROMATOLOJİ

Bağ Dokusu Hastalıklarını Nasıl Tanıyalım?	1023
<i>Fatih HAŞLAK, Mehmet YILDIZ, Özgür KASAPÇOPUR</i>	
Artritlere Yaklaşım	1033
<i>Murat GÜZEL, Orhan KARA</i>	
Yineleyen Ateşi Olan Çocuğa Yaklaşım	1041
<i>Mehmet YILDIZ, Fatih HAŞLAK, Özgür KASAPÇOPUR</i>	
Kawasaki Hastalığı	1047
<i>Nevin CAMBAZ KURT, Türkan ERTUĞRUL</i>	
Pediyatrik Multisistem İnflamatuvar Sendrom (PIMS/MIS-C)	1051
<i>Yusuf Ziya VARLI, Amra ADROVIC, Sezgin ŞAHİN</i>	
Romatolojide Laboratuvar Bulguları	1059
<i>Şerife Gül KARADAĞ, Nuray AKTAY AYAZ</i>	

HEMATOLOJİ

Hemograma Bakış	1071
<i>Özlem TERZİ, Cengiz BAYRAM</i>	
Çocuklarda Demir Eksikliği Anemisi	1083
<i>Süheyla OCAK, Hilmi APAK</i>	
Genel Pediyatri Pratiğinde B12 Vitamini	1093
<i>Emin ÜNÜVAR</i>	
Çocuklarda Pıhtılaşma Bozuklukları	1101
<i>Gül Nihal ÖZDEMİR</i>	
Çocukluk Çağı Lösemileri	1109
<i>Ayşe BOZKURT TURHAN, Burcu TUFAN TAŞ</i>	
Febril Nötropeni	1121
<i>Özlem TERZİ</i>	
Pediyatrik Lenfadenopatilerde Görüntüleme	1131
<i>Ayşe KALYONCU UÇAR, Sebuğ KURUĞOĞLU</i>	

Çocuklarda Periferik Lenfadenopatiler 1139
Süheyla OCAK, Tülin Tiraje ÇELKAN

Pediyatrik Febril Nötropenik Hastalarda Görüntüleme Bulguları 1153
Ayşe KALYONCU UÇAR, İbrahim ADALETLİ

Pediyatrik Hematolojik Aciller 1167
Süheyla OCAK, Hilmi APAK

Pediyatrik Onkolojik Aciller 1177
Süheyla OCAK, Hilmi APAK

NEFROLOJİ

İdrar Analizi 1189
Sebahat TULPAR

Çocukları İdrar Yolu Enfeksiyonundan Nasıl Koruruz? 1197
Bağdagül AKSU, Ahmet NAYIR

Çocuklarda İdrar Yolu Enfeksiyonuna Yaklaşım 1205
İlmay BİLGE

Monosemptomatik Enürezis 1221
Eren SOYALTIN, Belde KASAP DEMİR

Çocukluk Çağında Hematüriye Yaklaşım 1233
Eren SOYALTIN, Belde KASAP DEMİR

Akut Glomerülonefritler 1243
Rumeysa Yasemin ÇİÇEK GÜLŞAN, Salim ÇALIŞKAN

Çocuklarda Sıvı-Elektrolit Bozuklukları ve Tedavisi 1251
Funda BAŞTUĞ

Asit Baz Dengesi 1259
Pınar ÇETİNKAYA

Hipertansiyon 1277
Sevgi YAVUZ

Akut Böbrek Yetmezliği 1293
Sevgi YAVUZ

Antenatal Hidronefroz Antenatal ve Postnatal Değerlendirme 1299
Ülger ALTINTAŞ, İbrahim GÖKÇE

ENDOKRİN

Çocukluk Çağında Sık Görülen Endokrin Aciller 1313
Elif ÖZSU, Saime ERGEN DİBEKLİOĞLU, Muhammed Burak SELVER

Çocuk ve Ergenlerde Obezite 1335
Didem Güneş KAYA, Oya ERCAN

Konjenital Hipotiroidi 1345
Nevin CAMBAZ KURT, Çiğdem BİNAY

Boy Kısalıklarına Yaklaşım 1351
Neslihan ÖZKUL SAĞLAM, Esra Deniz PAPATYA ÇAKIR

En Sık Görülen Metabolik Acillere Yaklaşım 1361
Melike ERSOY, Esra Deniz PAPATYA ÇAKIR

Puberte ve Puberte Döneminde Sık Görülen Sorunlar 1367
Gürkan TARÇIN, Oya ERCAN

D Vitamini Metabolizması ve Nutrisyonel Rikets 1377
Ayşe Nurcan CEBECİ

Konjenital Adrenal Hiperplazi 1389
Beray SELVER EKLİOĞLU, Saime ERGEN DİBEKLİOĞLU

Hipopituuitarizm 1409
Zümrüt KOCABEY SÜTÇÜ, Zeynep Eda BÜYÜKKAYA

Çocuk ve Adolesanlarda Diyabetes Mellitus 1423
Çiğdem BİNAY

Metabolik Hastalıklara Yaklaşım 1445
Çiğdem AKTUĞLU ZEYBEK

NÖROLOJİ

Yenidoğan ve Süt Çocuğu Döneminde Hipotoni <i>Burak TATLI</i>	1475
Febril Konvülsiyon <i>İhsan KAFADAR, Pınar ARICAN</i>	1495
Status Epileptikus <i>Pınar ARICAN, İhsan KAFADAR</i>	1505
Akut Dissemine Ensefalomiyelit (ADEM) <i>Hüseyin KILIÇ, İhsan KAFADAR</i>	1513
Çocuklarda Baş Ağrısı <i>Gülseren ARSLAN, Pınar ARICAN</i>	1517
Çocukluk Çağında İnme <i>Selvinaz EDİZER, Ünsal YILMAZ</i>	1525
Nörokutanöz Sendromlar <i>Türkan UYGUR, Füsun Dilara İÇAĞASIOĞLU</i>	1533
Akut Flask Paralizi <i>Ayfer ARDUÇ AKÇAY, Serap UYSAL</i>	1543

ACİLLER

Acilde Hasta Triağı <i>Kemal GÖKÇEK, Birdal YILDIRIM</i>	1559
Çocuk Acilde Hastaya Yaklaşım <i>Sinem ORAL CEBEÇİ, Haluk ÇOKUĞRAŞ</i>	1567
Akut Şuur Kaybı Olan Hastaya Yaklaşım <i>Pelin ELİBOL</i>	1573
Pediyatrik Temel Yaşam Desteği <i>Nevin CAMBAZ KURT</i>	1583
Pediyatrik İleri Yaşam Desteği <i>Nevin CAMBAZ KURT</i>	1589

Acilde Sıvı Elektrolit Tedavisi	1595
<i>Halit IŞIK</i>	
Sepsis ve Septik Şok	1605
<i>Gürkan BOZAN</i>	
Akut Solunum Yetmezliği	1623
<i>Caner TURAN, Eylem Ulaş SAZ</i>	
Çevresel Aciller	1631
<i>Eylem KIRAL</i>	
Ezilme Yaralanmaları (Crush Syndrome)	1643
<i>Nurettin Onur KUTLU</i>	
Hasta Transportu	1649
<i>Arda KILINÇ</i>	
Yabancı Cisim Yutma	1655
<i>Pınar YAMAÇ DİLAVER, Gökhan BAYSOY</i>	
Acilde Sık Kullanılan İlaçlar	1669
<i>Güntülü ŞIK</i>	
Çocuklarda Korozif Madde İçilmesine Yaklaşım	1681
<i>Haticenur KIRAR, Gökhan BAYSOY</i>	
Parasetamol Zehirlenmesi	1689
<i>Nevin CAMBAZ KURT, Metin KARABÖCÜOĞLU</i>	
Karbonmonoksit Zehirlenmesi	1693
<i>Nevin CAMBAZ KURT, Metin KARABÖCÜOĞLU</i>	
Çocuklarda Zehirlenmelere Yaklaşım	1697
<i>İsmail GÖNEN, Nermin TANSUĞ</i>	

NÖROŞİRÜRJİ (BEYİN VE SİNİR CERRAHİSİ)

Kafa Travmalı Hastaya Nöroşirurjikal Yaklaşım	1705
<i>Emrah KESKİN</i>	
Spinal Disrafizm (Spina Bifida)	1713
<i>Şamil DİKİCİ, Ömür GÜNALDI</i>	

Hidrocefali	1723
<i>Fırat DEMİR, Ömür GÜNALDI</i>	
Gergin Omurilik Sendromu	1733
<i>Raziye Handan NURHAT, Ömür GÜNALDI</i>	
İntrakranial Kitleler	1743
<i>Fikret BAŞKAN, Ömür GÜNALDI</i>	

ÇOCUK PSİKİYATRİSTİ

Otizm Spektrum Bozukluğu	1759
<i>Zehra KOYUNCU, Burak DOĞANGÜN</i>	
Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu	1769
<i>Yavuz MERAL, Caner MUTLU</i>	

KULAK BURUN BOĞAZ (KBB)

Sık Görülen Çocuk KBB Acilleri	1783
<i>Celil USLU</i>	
Laringomalazi	1787
<i>Safiye GİRAN ÖRTEKİN</i>	
Pediyatrik Hastalarda Üst Hava Yolu Obstrüksiyonuna Yaklaşım	1797
<i>Safiye GİRAN ÖRTEKİN, Taliye ÇABAKAY</i>	
Akut Otitis Media (AOM)	1811
<i>İhsan GÜLMEZ, Şemsettin OKUYUCU</i>	
Pediyatrik Rinosinüzitler	1823
<i>Gediz Murat SERİN, Ahmet Erdem KILAVUZ, Asım KAYTAZ</i>	
Adenoid Vejetasyon	1835
<i>Günter HAFİZ, Ayşenur MERİÇ HAFİZ</i>	
Fasiyal Paralizi	1843
<i>Muhammet PAMUKÇU</i>	

ORTOPEDİ

Osteomyelit <i>Engin ÇETİNKAYA</i>	1857
Gelişimsel Kalça Displazisi <i>İbrahim SUNGUR</i>	1869
Kalçanın Akut Transient Sinoviti <i>Ender ALAGÖZ, Serdar YÜKSEL</i>	1881
Ortopedi ve Travmatolojide Sık Rastlanan Üst Ekstremitte ve Omuz Çevresi Sorunları <i>Ahmet Utku GÜRÜN, Ozan BEYTEMÜR</i>	1889
Çocuklarda Ayak Deformiteleri <i>Mehmet ERSİN, Mehmet Mesut SÖNMEZ</i>	1897
Pediyatrik Septik Artrit <i>Oktay ADANIR, Sever ÇAĞLAR</i>	1907
Sık Görülen Çocukluk Travmaları <i>Mehmet Mesut SÖNMEZ, Serkan ÖNDER</i>	1915
Çocukluk Çağı Omurga Bozuklukları <i>Bülent BALIOĞLU</i>	1927

DERMATOLOJİ (CİLDİYE)

Çocukluk Çağı Dermatitleri: Atopik Dermatit <i>Esra SARAÇ, Mustafa ÖZDEMİR</i>	1943
Alerjik Kontakt Dermatit <i>Esra SARAÇ, Mustafa ÖZDEMİR</i>	1959
Dizhidrotik Ekzematöz Dermatit (Pompholyx) <i>Esra SARAÇ, Mustafa ÖZDEMİR</i>	1963
Numuler Ekzema <i>Esra SARAÇ, Mustafa ÖZDEMİR</i>	1965
Seboreik Dermatit <i>Esra SARAÇ, Mustafa ÖZDEMİR</i>	1967

Çocukluk Çağı Vezikülobüllöz Lezyonları 1969
Ceyda ÇAYTEMEL, Zafer TÜRKOĞLU

Papüloskuamoz Hastalıklar 1983
Armağan KUTLAY, Zafer TÜRKOĞLU

GÖZ

Önem Arz Eden ve Sık Görülen Acil Pediatrik Durumlar 1993
Mehmet Selim KOCABORA

Konjonktivitler 2007
Gökhan GÜLBUDAK

Kırmızı Göze Yaklaşım 2023
Dilbade EKİNCİ

Konjenital Nazolakrimal Kanal Obstrüksiyonu 2033
Semra KOCA

ADOLESAN JİNEKOLOJİSİ

Adolesanlarda Adneksiyal Kitleler 2039
Eylem ODACILAR, Taner USTA

Adolesanlarda Amenore 2051
Eylem ODACILAR, Taner USTA

Adolesanlarda Anormal Uterin Kanama 2065
Eylem ODACILAR, Taner USTA

Adolesanlarda Dismenore ve Endometriozis 2083
Eylem ODACILAR, Taner USTA

Adolesanlarda Polikistik Over Sendromu 2099
Eylem ODACILAR, Taner USTA

Adolesanlarda Vulvovajinitler 2117
Eylem ODACILAR, Taner USTA

ÇOCUK CERRAHİSİ

Çocuklarda Penil Patolojiler 2127
Aliye KANDIRICI, Oktav BOSNALI

Bebeklerde Göbek Akıntısına Yaklaşım 2137
Mesut DEMİR, Ali İhsan DOKUCU

İnmemiş Testis ve Testis Torsiyonuna Yaklaşım 2147
Doğakan YİĞİT, Ali İhsan DOKUCU

**Çocuklarda Alt Gis Kanamalarına Yaklaşım:
Rektal Kanamaya Sebep Olan Cerrahi Hastalıklar** 2155
Aliye KANDIRICI, Oktav BOSNALI

Kusmanın Cerrahi Etiyolojisi 2165
Meltem TOKEL KAYIŞ, Oktav BOSNALI

Doğumhanede Tanı Konulan Cerrahi Hastalıklar 2171
Meltem TOKEL KAYIŞ, Oktav BOSNALI

Karın Ağrısı ve Akut Karına Yaklaşım 2185
Emel ÇOLAK, Ali İhsan DOKUCU

Çocuk Bezinin Sakladığı Hastalıklar 2201
Emel ÇOLAK, Oktav BOSNALI

HUKUK

Çocuk Hekimliği ve Hukuk 2215
Cengiz BAYRAM

YAZARLAR

Prof. Dr. İbrahim ADALETLİ

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Radyolojisi Anabilim Dalı

Doç. Dr. Oktay ADANIR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği

Doç. Dr. Himmet Haluk AKAR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk İmmünoloji ve Alerji Kliniği

Uzm. Dr. Erkan AKKUŞ

İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Esenler Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

Uzm. Dr. Dilşad AKSOY

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Bağdagül AKSU

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Pediatrik Nefroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Ender ALAGÖZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği

Dr. Öğretim Üyesi Gülsüm ALKAN

Konya Meram Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Enfeksiyon Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Habip ALMIŞ

Adıyaman Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Sosyal Pediatri Anabilim Dalı

Prof. Dr. Hilmi APAK

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Pediatrik Hematoloji-Onkoloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Pınar ARICAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Çocuk Nöroloji Kliniği

Uzm. Dr. Gülseren ARSLAN

Özel Avcılar Hospital Hastanesi, Çocuk Nöroloji Kliniği

Prof. Dr. Nuray AKTAY AYAZ

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çocuk Romatoloji Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Merve Maze AYDEMİR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp ve Damar Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Kardiyoloji Kliniği

Uzm. Dr. Tahir AYDIN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

İzabel BAL

Okul Öncesi Öğretim ve Eğitim Öğretmeni

Prof. Dr. Bülent BALİOĞLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Çam ve Sakura Şehir Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği

Doç. Dr. Funda BAŞTUĞ

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kayseri Şehir Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Çocuk Nefroloji Kliniği*

Doç. Dr. Cengiz BAYRAM

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Çocuk Hematoloji ve Onkoloji Kliniği*

Op. Dr. Fikret BAŞKAN

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi
Beyin ve Sinir Cerrahisi Kliniği*

Sağlık Hukuk Uzmanı Dr. Cengiz BAYRAM

Özel Hukuk Bilim Uzmanı Dr. Hukuk Ofisi

Prof. Dr. Gökhan BAYSOY

*İstanbul Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk Gastroenteroloji,
Hepatoloji ve Beslenme Bilim Dalı*

Prof. Dr. Sırrı BEKTAŞ

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Serbest Hekim

Doç. Dr. Ömer Faruk BEŞER

*İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Gastroenteroloji, Hepatoloji ve
Beslenme Anabilim Dalı*

Doç. Dr. Ozan BEYTEMÜR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği

Doç. Dr. Çiğdem BİNAY

Çocuk Endokrinolojisi Serbest Hekim

Prof. Dr. İlmay BİLGE

Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Nefrolojisi Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Dilek BORAKAY

*Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları Kardiyoloji Kliniği*

Doç. Dr. Helen BORNAUN

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kanuni Sultan Süleyman Eğitim Araştırma Hastanesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kardiyoloji Kliniği*

Doç. Dr. Oktav BOSNALI

İstanbul Zeynep Kamil Hastanesi Kadın ve Çocuk Hastalıkları Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi

Dr. Öğr. Üyesi Gürkan BOZAN

*Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Çocuk Yoğun Bakım Anabilim Dalı*

Öğr. Gör. Dr. Sinem ORAL CEBECİ

*İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
Çocuk Acil Anabilim Dalı*

Doç. Dr. Ayşe Nurcan CEBECİ

*Friedrich Alexander Üniversitesi (FAU), Erlangen Almanya, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği,
Çocuk Endokrinoloji Bölümü*

Prof. Dr. Yıldız CAMCIOĞLU

*İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı, Klinik İmmünoloji ve Allerji Bilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi*

Uzm. Dr. Hasret AYYILDIZ CİVAN

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi
Çocuk Sağlığı Hastalıkları Gastroenteroloji Kliniği*

Op. Dr. Sever ÇAĞLAR

Bağcılar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği

Doç. Dr. Zeynep Ebru ÇAKIN

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı

Doç. Dr. Esra Deniz PAPATYA ÇAKIR

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği Çocuk Endokrin Hastalıkları Kliniği*

Prof. Dr. Erkan ÇAKIR

Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Göğüs Hastalıkları Nefroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Salim ÇALIŞKAN

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Ceyda ÇAYTEMEL

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Deri ve Zührevi Hastalıkları Kliniği*

Doç. Dr. Mehmet Halil ÇELİKSOY

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Kliniği*

Uzm. Dr. Tuğçe ÇETİN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Kliniği

Doç. Dr. Engin ÇETİNKAYA

*Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi Göztepe Medikal Park Hastanesi Ortopedi ve
Travmatoloji Kliniği*

Uzm. Dr. Pınar ÇETİNKAYA

*İstanbul Üniversitesi İstanbul Çapa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Çocuk Nefroloji Anabilim Dalı*

Prof. Dr. Berna ŞAYLAN ÇEVİK

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Kardiyoloji Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Rumeysa Yasemin ÇİÇEK GÜLŞAN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Nefrolojisi Kliniği

Prof. Dr. Haluk ÇOKUĞRAŞ

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Alerji ve Enfeksiyon Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Fügen ÇULLU ÇOKUĞRAŞ

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Gastroenteroloji, Hepatoloji ve Beslenme Bilim Dalı

Prof. Dr. Buket DALGIÇ

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Gastroenteroloji Anabilim Dalı

Op. Dr. Fırat DEMİR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi Pediatrik Nöroşirürji Kliniği

Doç. Dr. Sevlia ÖCAL DEMİR

Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Kliniği

Prof. Dr. Belde KASAP DEMİR

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Nefroloji ve Romatoloji Bilim Dalı

Uzm. Dr. Tülin KURTUL DEMİRHAN

Özel Akbak Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Uzm. Dr. Melis DENİZ

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Enfeksiyon Anabilim Dalı

Dr. Öğrt. Üyesi Saime ERGEN DİBEKLİOĞLU

Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi, Çocuk Endokrinolojisi Bilim Dalı

Op. Dr. Şamil DİKİCİ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Beyin ve Sinir Cerrahisi Pediatrik Nöroşirürji Kliniği

Uzm. Dr. Pınar YAMAÇ DİLAVER

İstanbul Medipol Üniversitesi, Çocuk Gastroenteroloji, Hepatoloji ve Beslenme Bilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Fatih DİLEK

Atlas Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk İmmünoloji ve Alerji Uzmanı

Doç. Dr. Güzide DOĞAN

Bezmialem Vakıf Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Gastroenteroloji Bilim Dalı

Uzm. Dr. Çağla Nur DOĞAN

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Burak DOĞANGÜN

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Ali İhsan DOKUCU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Şişli Etfal Eğitim Araştırma Hastanesi Çocuk Cerrahisi Kliniği

Uzm. Dr. Ahsen DÖNMEZ

*İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Gastroenteroloji,
Hepatoloji ve Beslenme Bilim Dalı*

Uzm. Dr. Selvinaz EDİZER

Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk Nöroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Oya ERCAN

*İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
Çocuk Endokrinoloji Anabilim Dalı*

Op. Dr. Dilbade EKİNCİ

Gazi Yaşargil Eğitim Araştırma Hastanesi Göz Kliniği

Doç. Dr. Melike EMİROĞLU

Konya Meram Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk Enfeksiyon Anabilim Dalı

Prof. Dr. Abdullah ERDEM

İstanbul Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Pediatri Anabilim Dalı, Pediatri Kardiyoloji Bilim Dalı

Uzm. Dr. Barış ERDUR

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi,
Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Gastroenterolojisi*

Doç. Dr. Melike ERSOY

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Çocuk Metabolizma Hastalıkları*

Prof. Dr. Türkan ERTUĞRUL

*İstanbul Üniversitesi, İstanbul Çapa Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kardiyoloji
Emekli Öğretim Üyesi*

Doç. Dr. Atiye FEDAKAR

Özel Afiyet Hastanesi

Prof. Dr. Muazzez GARİPAĞAOĞLU

Fenerbahçe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Uzm. Dr. Kemal GÖKÇEK

Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Kliniği

Prof. Dr. Yasemin GÖKDEMİR

Marmara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı Hastalığı Çocuk Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı

Dr. Öğrt. Üyesi İsmail GÖNEN

Liv Hospital Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

Uzm. Dr. Erdem GÖNÜLLÜ

İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Elif GÜDELOĞLU

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi
Eğitim ve Araştırma Hastanesi*

Prof. Dr. Gökhan GÜLBUDAK

İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalı

Doç. Dr. E. Mahir GÜLCAN

Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çocuk Gastroenteroloji Bilim Dalı

Prof. Dr. Nermin GÜLER

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı

Dr. Öğrt. Üyesi Dilek GÜLLER

T.C. Demiroğlu Bilim Üniversitesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Op. Dr. İhsan GÜLMEZ

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Ömer GÜNEŞ

Gülhane Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Op. Dr. Ahmet Utku GÜRÜN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği

Uzm. Dr. Osman GÜLSEVER

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bursa Şehir Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk Acil Kliniği

Prof. Dr. Alper GÜZELTAŞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp ve Damar Cerrahisi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Kardiyoloji Kliniği

Prof. Dr. Mustafa HACIMUSTAFAOĞLU

Uludağ Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Enfeksiyon Bilim Dalı

Prof. Dr. Ayşenur MERİÇ HAFİZ

Koç Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB Anabilim Dalı

Prof. Dr. Günter HAFİZ

İstanbul Üniversitesi, Tıp Fakültesi, KBB Anabilim Dalı, Emekli Öğretim Üyesi

Dr. Öğrt. Üyesi Fatih HAŞLAK

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Romatoloji Bilim Dalı

Prof. Dr. Nevin HATİPOĞLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Kliniği

Prof. Dr. Sami HATİPOĞLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Uzm. Dr. Nihan Hilal HOŞAĞASI

Ankara Şehir Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Neonatoloji

Uzm. Dr. Halit IŞIK

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Füsün Dilara İÇAĞASIOĞLU

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. İhsan KAFADAR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Çocuk Nöroloji Kliniği

Op. Dr. Havva KALDIRIM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Göz Kliniği

Uzm. Dr. Mine KALYONCU

Marmara Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Hacer KAMALI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Göğüs Kalp Damar Cerrahisi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Pediatrik Kardiyoloji Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Aliye KANDIRICI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Prof. Dr. Cemil Taşçıoğlu Şehir Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Prof. Dr. Nalan KARABAYIR

İstanbul Medipol Üniversitesi, Tıp Fakóltesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Sosyal Pediatri Anabilim Dalı

Prof. Dr. Metin KARABÖCÜOğLU

Memorial Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

Doç. Dr. Şerife Gül KARADAğ

Erzurum Bölge Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Romatoloji Bölümü

Prof. Dr. Bülent KARADAğ

Marmara Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Çocuk Göğüs Hastalıkları Bilim Dalı

Doç. Dr. Miray KARAKOYUN

Ege Üniversitesi, Tıp Fakóltesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARDEŞ

Bülent Ecevit Üniversitesi, Tıp Fakóltesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Özgür KASAPÇOPUR

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakóltesi, Çocuk Romatoloji Bilim Dalı

Uzm. Dyt. Didem GÜNEŞ KAYA

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakóltesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Sinan Mahir KAYIRAN

Amerikan Hastanesi, Pediatri Bölümü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Prof. Dr. Asım KAYTAZ

İstanbul Üniversitesi, Tıp Fakóltesi Cerrahpaşa (KBB) Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Emekli Öğretim Üyesi

Uzm. Dr. Semra KOCA

Kayseri Şehir Hastanesi, Göz Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Prof. Dr. Mehmet Selim KOCABORA

İstanbul Medipol Üniversitesi Tıp Fakóltesi Göz Hastalıkları Anabilim Dalı

Doç. Dr. Murat KONAK

Selçuk Üniversitesi, Tıp Fakóltesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Yenidoğan Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Hatice Kübra KONCA

Ankara Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Anabilim Dalı

Doç. Dr. Elif ÜNVER KORĞALI

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
Sosyal Pediatri Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Zehra KOYUNCU

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı

Doç. Dr. Ahmet Erdem KILAVUZ

İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kulak Burun Boğaz Kliniği

Uzm. Dr. Hüseyin KILIÇ

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Pediatrik Nöroloji Kliniği

Uzm. Dr. Arda KILINÇ

Sağlık Bilimler Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Çocuk Yoğun Bakım Kliniği

Dr. Öğrt. Üyesi Eylem KIRAL

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi Dahili Tıp Bilimleri Bölümü,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Haticenur KIRAR

İstanbul Medipol Üniversitesi, Çocuk Gastroenteroloji, Hepatoloji ve Beslenme Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Armağan KUTLAY

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi
Deri ve Zührevi Hastalıklar Kliniği

Prof. Dr. N. Onur KUTLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi Çocuk Yoğun Bakım Kliniği

Prof. Dr. Tufan KUTLU

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Çocuk Gastroenteroloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Günsel KUTLUK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Çocuk Gastroenteroloji Hepatoloji ve Beslenme Kliniği

Uzm. Dr. Nevin CAMBAZ KURT

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Prof. Dr. Sebuğ KURUĞOĞLU

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Radyolojisi Anabilim Dalı

Dr. Bengisu MENTOĞLU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Kliniği

Uzm. Dr. Özge MERAL

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Yavuz MERAL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Doç. Dr. Caner MUTLU

*Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Çocuk Ergen ve Ruh Sağlığı Anabilim Dalı*

Prof. Dr. Ahmet NAYIR

İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Pediatrik Nefroloji Bilim Dalı

Op. Dr. Raziye Handan NURHAT

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Beyin ve Sinir Cerrahisi Kliniği*

Prof. Dr. Mustafa A. NURSOY

Bezm-i Alem Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Alerji Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Serdar NEPESOV

Medipol Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk İmmünoloji ve Alerji Bilim Dalı

Uzm. Dr. Süheyla OCAK

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi Bilim Dalı

Uzm. Dr. Eylem ODACILAR

Pendik Devlet Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği

Prof. Dr. Şemsettin OKUYUCU

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB Anabilim Dalı

Doç. Dr. Dilek ORBATU

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma
Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları*

Prof. Dr. Fahri OVALI

Medeniyet Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk ve Hastalıkları Yenidoğan Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Burak ÖLMEZ

Afyonkarahisar Sinanpaşa Küçükbaşçuk ASM

Doç. Dr. Zerrin ÖNAL

İstanbul Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Gastroenteroloji Hepatoloji ve Beslenme Bilim Dalı

Doç. Dr. Can ÖNER

Kartal Eğitim Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı

Prof. Dr. Metehan ÖZEN

Acıbadem Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Enfeksiyon Hastalıkları Kliniği

Doç. Dr. Gamze ÖZGÜRHAN

*Süleymaniye Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve
Hastalıkları Kliniği*

Prof. Dr. Gül Nihal ÖZDEMİR

İstinye Üniversitesi, Liv Hastanesi, Çocuk Hematoloji Bilim Dalı

Doç. Dr. Halil ÖZDEMİR

Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR

Dermatoloji Serbest Hekim

Prof. Dr. Emin ÖZKAYA

Bezm-i Alem Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk İmmünoloji ve Alerji Uzmanı Emekli Öğretim Üyesi

Dr. Öğrt. Üyesi Şebnem ÖZGEN ÖZKAYA

Beslenme ve Diyetetik (Diyetisyen)

Uzm. Dr. Abdullah Hakan ÖZMEN

Uludağ Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Sibel SEVÜK ÖZÜMÜT

Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Doç. Dr. Elif ÖZSU

Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Endokrinoloji Bilim Dalı

Dr. Sariye Elif ÖZYAZICI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Dr. Sami Ulus Kadın Doğum, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet PAMUKÇU

Altınbaş Üniversitesi, Tıp Fakültesi, KBB Anabilim Dalı

Prof. Dr. İbrahim Etem PİŞKİN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Neslihan ÖZKUL SAĞLAM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Prof. Dr. Hilal Betül SALAR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Kliniği

Dr. Öğrt. Üyesi Esra SARAÇ

Koç Üniversitesi Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Dr. Emine ERGÜL SARI

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Prof. Dr. Eylem Ulaş SAZ

Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Acil Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Muhammed Burak SELVER

İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Sosyal Pediatri Kliniği

Prof. Dr. Gediz Murat SERİN

Acıbadem Taksim Hastanesi Kulak Burun Boğaz Baş ve Boyun Cerrahisi

Prof. Dr. Ayper SOMER

İstanbul Üniversitesi İstanbul, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı Başkanı

Uzm. Dr. Eren SOYALTIN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk Nefrolojisi Kliniği

Prof. Dr. Hanifi SOYLU

Selçuk Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Yenidoğan Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Yasemin Dilek SOYSAL

Acıbadem Sağlık Grubu Altunizade Hastanesi Çocuk Gastroenterolojisi Kliniği

Prof. Dr. Ahmet SOYSAL

Memorial Ataşehir Hastanesi, Pediatri ve Pediatrik Enfeksiyon Hastalıkları Kliniği

Uzm. Dr. Buse SOYSAL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Behcet Uz Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Yenidoğan Kliniği

Doç. Dr. Mehmet Mesut SÖNMEZ

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi Haseki Eğitim Araştırma Hastanesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği*

Op. Dr. İbrahim SUNGUR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği

Uzm. Dr. Ayşe SÜLEYMAN

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk İmmünolojisi ve Alerji Hastalıkları Bilim Dalı

Doç. Dr. Sezgin ŞAHİN

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Romatoloji Anabilim Dalı

Doç. Dr. Gülhan TUNCA ŞAHİN

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Çocuk Kardiyolojisi Kliniği*

Dr. Ceren ŞİMŞEK

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Kliniği

Doç. Dr. İbrahim Cansaran TANIDIR

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Çocuk Kardiyolojisi Kliniği*

Prof. Dr. Nermin TANSUĞ

Liv Hospital Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

Uzm. Dr. Gürkan TARÇIN

*İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
Çocuk Endokrinoloji Anabilim Dalı*

Uzm. Dr. Burcu TUFAN TAŞ

*Marmara Üniversitesi, İstanbul Pendik Eğitim Araştırma Hastanesi,
Çocuk Hematoloji-Onkoloji Anabilim Dalı*

Prof. Dr. Burak TATLI

Çocuk Nörolojisi Serbest Hekim

Uzm. Dr. Özlem TERZİ

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Çocuk Hematoloji ve Onkoloji Kliniği*

Prof. Dr. Hasan TEZER

*Gazi Üniversitesi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları
Anabilim Dalı*

Doç. Dr. Sebahat TULPAR

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Çocuk Nefrolojisi Kliniği*

Uzm. Dr. Caner TURAN

Ege Üniversitesi, Tıp Fakóltesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Acil Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mehmet TURGUT

*Adıyaman Üniversitesi Tıp Fakóltesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı,
Çocuk Enfeksiyon Bilim Dalı*

Doç. Dr. Ayşe BOZKURT TURHAN

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Göztepe Prof. Dr. Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi
Çocuk Hematoloji-Onkoloji Kliniği*

Prof. Dr. Zafer TÜRKOğLU

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Deri ve Zührevi Hastalıkları Kliniği*

Doç. Dr. Esra TÜRE

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bursa Şehir Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Acil Kliniği

Uzm. Dr. Ahsen DÖNMEZ TÜRKMEN

*İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakóltesi, Çocuk Gastroenteroloji,
Hepatoloji ve Beslenme Bilim Dalı*

Uzm. Dr. Ayşe KALYONCU UÇAR

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakóltesi Radyoloji Anabilim Dalı

Prof. Dr. Celil USLU

Medipol Üniversitesi Tıp Fakóltesi KBB Anabilim Dalı

Prof. Dr. Taner USTA

Acıbadem Sağlık Grubu Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği

Dr. Öğretim Üyesi Saime Sündüs UYGUN

Selçuk Üniversitesi, Tıp Fakóltesi Hastanesi Çocuk sağlığı ve Hastalıkları

Uzm. Dr. Türkan UYGUR

Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Nöroloji Anabilim Dalı

Dr. Ute SIEVERS ÜNAL

Fachärztin du Allgemeinmedizin, Angestellte Ärztin in einer Praxis für Allgemeinmedizin

Prof. Dr. Emin ÜNÜVAR

İstanbul Okan Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Doç. Dr. Nuran ÜSTÜN

Medeniyet Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Yenidoğan Anabilim Dalı

Prof. Dr. Raşit Vural YAğCI

*Ege Üniversitesi Tıp Fakóltesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Gastroenteroloji
Hepatoloji ve Beslenme, Anabilim Dalı*

Doç. Dr. Nurhayat YAKUT

*Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Başakşehir Çam ve Sakura Şehir Hastanesi,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Enfeksiyon Kliniği*

Uzm. Dr. Mebrure YAZICI

Bezm-i Alem Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Çocuk Alerji Bölümü Kliniği

Dr. Öğrt. Üyesi M. Banu YAZICI

Florence Nightingale Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği

Uzm Dr. Mürüvvet YANAZ

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı

Doç. Dr. Birdal YILDIRIM

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Şükran YILDIRIM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Prof. Dr. Cemil Taşçıoğlu Şehir Hastanesi, Neonatoloji Kliniği

Prof. Dr. Tülin GÖKMEN YILDIRIM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tıp Fakültesi, İzmir Dr. Behçet Uz Hastanesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Yenidoğan Anabilim Dalı

Uzm. Dr. Mehmet YILDIZ

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Çocuk Romatoloji Bilim Dalı

Prof. Dr. Ünsal YILMAZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Uzm. Dr. Doğakan YİĞİT

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Cerrahisi Kliniği

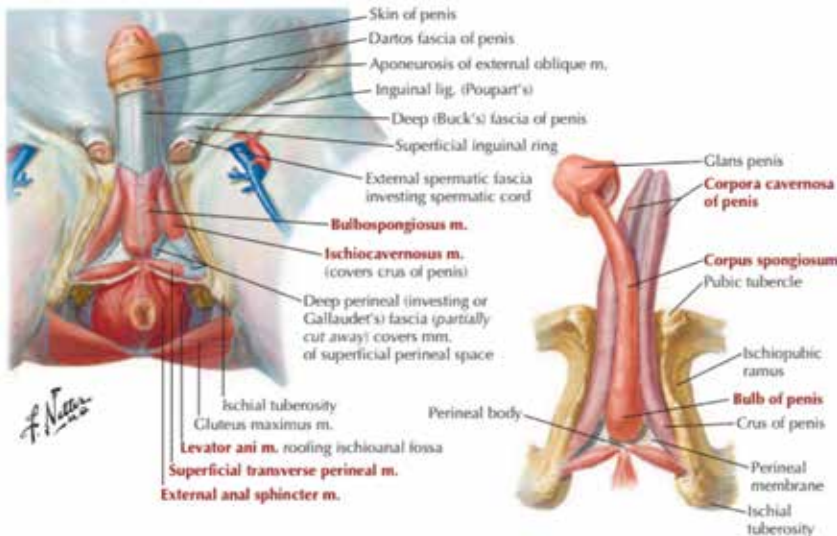
Doç. Dr. Serdar YÜKSEL

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bağcılar Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği

Çocuklarda Penil Patolojiler

Aliye KANDIRICI, Oktav BOSNALI

Penil anomaliler çocuklarda aileleri endişelendiren ve bu sebeple aile hekimleri ve pediatristleri karşı karşıya getiren oldukça yaygın görülen durumlardır. Bunların bir çoğu üriner fonksiyonları etkilemeyen basit, penisin farklı görünümü ile karakterizeyen, bazıları cerrahi müdahale gerektiren ciddi bozukluklardır. Bu ayırımın doğru yapılıp yapılmadığı ailelerin doğru bilgilendirilmesi, endişelerinin giderilmesi ve cerrahi gereklilik halinde spesifik merkezlere yönlendirilmesi önemlidir. Bu hastalıkların patolojilerini sınıflandırmak için penil anatomik yapının bilinmesi önemlidir. Penis üç parçadan oluşur; kök (bulbus), gövde (korpus) ve glans. Bulbus organın tespitini ve stabilitesini sağlar. Gövdede erektil anatomik yapı bulunur: 2 kavernoöz, 1 spongioz. Glans, korpus spongiozumun distal ucudur. Penis fundiform ve asııcı olmak üzere 2 ligament tarafından desteklenir. Fundiform ligaman Camper ve Scarpa fasyalarının aşağı yönde uzantısıdır. Bunun altında ve daha derinde bulunan asııcı ligament pubik kemik ve simfizisin ön yüzünden başlar ve penisin her iki yanından derin penil fasya ile bütünleşir. Penisin kesit yüzeyinden katmanlarına bakıldığında yüzeysel derine doğru; deri, yüzeysel fasya, derin fasya (Buck) ve tunika albuginea dır. Bu yapılar penisin gövdesini ve üç erektil yapıyı sarar.



Resim-1: Penil Anatomi (Atlas of Human Anatomy, Ed.7th. plates 363-364)

Penil Cilde Ait Patolojiler

Bu anomalilerin çoğu konjenital olup üriner sistemin minimal etkilendiği basit muayene ile tanı konabilen çoğunlukla spontan iyileşen patolojilerdir. Cerrahi tedavi ihtiyacı, malformasyonun bebeğin gelişimini etkisine göre belirlenir. Önerilen genital kozmetik cerrahi zamanlaması 6-18 aylar aralığıdır.

Prepisyumu Etkileyen Patolojiler

Fimozis

Fimozis, çocuklarda en sık görülen penil cilt anomalisidir. Ancak nadiren patolojik olarak kabul edilir ve çoğu kendiliğinden düzelir. İnfantların neredeyse %100'de prepisyum geriye doğru sıyrılamazken, puberte döneminde bu oran ancak %5'dir. Bunun nedeni; puberte döneminde başlayan testosteron üretimi ve testosterona duyarlı olan prepisyumun testosteronun etkisi ile genişlemesidir. Yenidoğan döneminde ise prepisyum glansa yapışık ve fizyolojik fimozis adı verilir. Fizyolojik fimozis ile birlikte cilt ve glans arasında smegma adı verilen salgıların birikimi ile beyaz renkli kist görünümü sıklıkla cerrahi konsültasyon istenen bir durum olsa da tedavi edilmesi gerekmez. Fizyolojik fimozisi olan bebeklerde sünnet ailenin isteğine bırakılırken, tekrarlayan lokal enfeksiyonlarda cerrahi tedavi önerilir. Cerrahi tedavi kabul etmeyen hastalarda topikal steroid tedavisi önerilebilir. Ancak steroide dirençli olgularda sünnet standart tedavidir.

Balanitis Kserotika Obliterans

Prepisyumun kronik ilerleyici dermatiti sonucu gelişen fimozisin ileri formudur. Kronik inflamasyonun ilerlemesi ile birlikte meatal ve üretranda etkilenmesi ile meatal stenoz ve üretral striktür ile sonuçlanabilir. İşeme bozuklukları şeklinde semptom verir. Sünnet çoğunlukla tedavi edici olmakla birlikte meatal stenoz ve üretral striktür gelişen hastalarda meatoplasti ve üretroplasti gibi ek prosedürler uygulanır. Ancak bu hastalarda sünnet sonrası komplikasyonlar daha sık görülür.



Resim-2: Fizyolojik fimozis (Klinik arşivimizden)



Resim-3: Balanitis kserotika obliterans gelişmiş bir prepisyum görünümü. (Castagnetti, M. et al. Benign penile skin anomalies in children: World J of Pediatrics (2015). 11(4),316-323)

Penil Enfeksiyon ve İnflamasyon

Penil cilt derisi enfeksiyona ve inflamasyona duyarlı dokulardır. Nonspesifik enfeksiyonlar genellikle cildin saprofitik gram-pozitif bakterileri (*Staphylococcus Pyogenes* ve *Staphylococcus Aureus*) kaynaklıdır. Klinik sünnet derisinde kızarıklık pürülan debrıs materyalin olması ile karakterizedir. Mukozal ayrılma olması durumunda buradaki bakterilerin daha derine göçü ile birlikte penis cildinde diffüz sellülit gelişebilir. Bu hastalarda ağrı ve ateş sıklıkla eşlik eder.

Tedavisi ılık su oturma banyoları ve lokal antibiyotikli kremler yeterli olmakla birlikte sellülit ve sistemik bulgular eşlik etmesi durumunda ağızdan geniş spektrumlu antibiyotikler eklenmelidir. Bu hastalarda üriner retansiyonu engellemek için kısa süreli üretral kateterizasyon

gerekebilir. Genellikle drenaj gibi cerrahi müdahale gerektirmeyen bu hastalarda tekrarlayan enfeksiyonlar lokal skar oluşumuna bağlı fimozis gelişebileceğinden sünnet tedavi edicidir. Travma, saçta bağlı penil cildin boğulması, böcek ısırığı, bisiklet kazası, fermuara bağlı yaralanma, elektrik çarpması gibi durumları etiyojisini açıklayamadığımız hastalarda sorgulanması gerekir.



Resim-4: Penil cilt enfeksiyonu görünümü (Klinik arşivimizden)

Parafimozis

Parafimozis fimozisli sünnet derisinin geriye doğru zorlu bir şekilde geri çekildikten sonra prepsiyumun geri çevrilmesi ve bu duruma bağlı olarak penis distalinin ödemli hal almasıdır. Bu durumun geriye döndürülmesi ivedilik arz eder ve glans penisin acil odasında sedasyon ve lokal anestezi altında geri itilmesi gereklidir. Bu manevra başarılı olmaz ise ameliyathanede acil sünnet yapılması önerilir. Geç kalınan olgularda nadiren de olsa glanüler iskemi meydana gelebilir.



Resim-5: Parafimozis görünümü (Klinik arşivimizden)

Hipospadiak Prepsiyum

Hipospadias prepsiyum tanımı; sünnet derisinin meanın yerleşiminde herhangi bir anormal olmaksızın ventral yüzde doğumsal olarak yetersizliğidir. Bu hastalarda sünnet sırasında prepusyal rekonstrüksiyon önerilir. Ancak bu hastaların bir kısmında glanüler hipospadias eşlik edebileceğinden sünnet öncesi üretral meanın yerinin doğru olarak belirlenmesi üretoplasti sırasında bu dokular kullanılabilenliğinden önemlidir.



Resim-6: Hipospadiak prepişyumun penis dorsalinde kapişon şeklinde bulunuşu, üretral meannın lokalizasyonu normal. (Klinik arşivimizden)

Penisin Farklı Görünümü İle Karakterize Patolojiler

Mikropenis

Mikropenis, çok nadir görülen intrauterin endokrin patolojiye bağı penisin şaftının kısa olmasıdır. Korpus kavernozum ve spongiozumun yokluğundada penis boyutunu etkileyen faktörlerdir. Penis uzunluğu penis kökünden (pubik kemik hizasından) glansın ucuna kadar olan mesafe ölçüldüğünde yaşa göre 2 Standard Deviasyonun (SD) altında olmasıdır. Bu hastalar çocuk endokrin ve çocuk ürolojisi tarafından değerlendirilmelidir.



Resim-7: Yenidoğan dönemi mikropenis olgusu

Gömülü Penis

Gömülü penis penil shaftın prepubik dokular içine gömülü olmasıdır. Normal penis hidrosel ve herni gibi skrotal kitle ya da obeziteye bağlı suprapubik yağ dokusu içinde gömülüdür. Geçmiş tedavi modalitelerinde öncelikle diyet önerileri ve fiziksel aktiviteleri önerilmektedir. Prepubik yağ dokusu çocukların büyük çoğunluğunda çocuğun yürümesi ile birlikte dramatik olarak azalabilir. Bu nedenle bazı cerrahlar cerrahi tedavinin 3 yaşına kadar ertelenmesini önermektedir. Gerçek gömülü penis; süperfisial fasyanın gevşekliğine bağlı penil cildin penil shafta bağlanamaması sonucu penopubik ve penoskrotal açının silinmesidir.



Resim-8: Gömülü penis. (Dr. Mesut Demir'in arşivinden)

Megaprepisyum

Megaprepisyum işeme sırasında prepisyum kubbeleşmesidir. Gömülü penisin bir varyantı olup prepisyumun iç kısmının fazlalığı ile karakterizedir. Konjenital mi yoksa fimotik prepisyumun işeme sırasında genişlemesine bağlı doğum sonrası gelişen bir patoloji olup olmadığı tartışmalıdır. Bazı vakalara fimozis eşlik etmemesi bu tartışmayı desteklemektedir.



Resim-9: Megaprepisyum (Castagnetti, M. et al. (2015). Benign penile skin anomalies in children. World J of Pediatrics, 11(4), 316–323).

Penil Perde (Web)

Penil cilt dartos bantlarının skrotuma anormal uzantıları sonucu meydana gelir. Ventral penoskrotal açının silinmesine bağlı penis boyu kısa görünümlüdür. Gömülü penis tanısı ile refere edilen bu durum penil ventral yüzünün anomalisidir.

Tuzak (Trapped) Penis

Sünnet sonrası penil cildin meya ya da glans düzeyinde çepeçevre skar dokusu ile iyileşmesi sonrası penil shaftın prepubik yağ dokusu ya da skrotum içine gömülmesi durumudur. Gömülü



Resim-10: Penil web/perde görünümü. (Klinik arşivimizden)

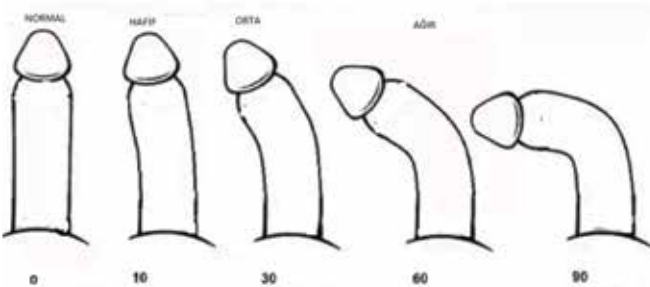
penis varyantlarının varlığında yapılan sünnet sonrası meydana gelirken, penil cildin fazla alındığı sünnet sonrası görülen bir klinik tablodur. Bir çalışmada yenidoğan sünnetlerinden sonra trapped penis oranını %2 olarak bildirilmektedir. Bu hastalarda penil görünümün farklı olması dışında işlemeyle ilgili şikayetler nadirdir. Fizik muayenede bu patolojilerden mikropenis ayırt etmek önemlidir. Penil cilt geriye doğru itilerek korpus kavernozumların palpe edilerek penis boyunun ölçülmesi önerilmektedir. Gömülü penis ya da megaprepisyumlu hastalarda prepisyum penil shaftı sarmak için kullanılacağından sünnet kontrendikedir. Sünnet sonrası meydana gelen trapped penis cerrahisinde serbest cilt greftleri kullanılabilir. Cerrahide ki amaç fazla cilt dokusu çıkarıldıktan sonra penopubik ve penoskrotal açıların oluşturulmasıdır. Cerrahinin komplikasyonları nadir görülmekle birlikte rekürrens görülebilir. Penil cildin asimmetrik fiksasyonu sonucu penil torsiyon da görülebilecek komplikasyonlardandır.



Resim-11: Trapped/Tuzak penis (Klinik arşivimizden)

Penil Torsiyon

Penil torsiyon penisin shaftının ve glansının uzun aksının rotasyonudur. İzole olabileceği gibi hipospadiasa ve penil kurvatuşe eşlik eden bir ek patoloji de olabilir. Yaygın olmasına rağmen genellikle cinsel ve üriner fonksiyonları minimal etkilediği için gerçek insidansı bilinmemektedir. Erişkinlerde infertilite ve seksüel disfonksiyonu olan hastaların ancak %12'sinde penil torsiyon saptanmış fakat sadece %2'sinde cerrahi tedavi gerekmiştir. Etiyoloji ile ilgili bazı hipotezler ileri sürülmüştür. İlki anormal cilt ve dartos fasyası yapışiklikleridir. Bir diğer hipotez ise korpus kavernozumların hipoplazisidir. Üretral mea ile skrotal orta hat arasındaki açı ölçüldüğünde 60 derece ve üzerindeki şiddetli torsiyonların operatif tedavi yönünden pediyatrik ürologlara refere edilmesi önerilir.



Resim-12: Penisin normal ve farklı derecelerde penil kurvatuırlü görünümü.



Resim-13: Penil kurvatuırlü (Ağır tip) (Kliniği arşivimizden)



Resim-14: Penoskrotal transpozisyon (Dr. Mesut Demir'in arşivinden)

Penoskrotal Transpozisyon

Penoskrotal transpozisyon, penis ve skrotumun parsiyel ya da tam yer değiştirmesi olarak tanımlanır. Glenn ve Anderson anomalinin şiddetine göre olguları 4 kategoride sınıflamıştır;

1. Bifid skrotum
2. Parsiyel penoskrotal transpozisyon
3. Tam penoskrotal transpozisyon
4. Pre-penil skrotum

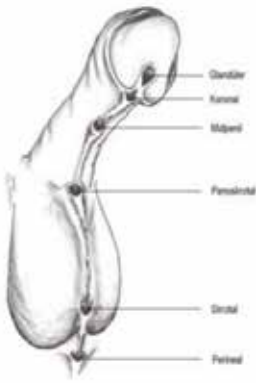
Bu anomali genellikle ağır hipospadias ile birlikte görülür ve olguya renal defektler eşlik edebilir. Bu durumda olgunun üriner patoloji açısından üriner ultrasonografi ile değerlendirilmesi uygun olacaktır. Cerrahi tedavisi hipospadias onarımı ile birlikte veya bir başka aşamada yapılır.

Penil Kist; Parameatal, Median Rafe, Epidermal İnkülüzyon Kisti

Parameatal kist ve median rafe kisti nadir görülürken epidermal inkülüzyon kisti oldukça sık görülür. Parameatal kist, doğumda sünnet sonrası üretral meanın komşuluğunda küçük bir kabarcık şeklinde görülür. Periüretral kanalın tıkanıklığı sonucu ortaya çıkar. Median rafe kisti, üretral katlantıların tam olmayan füzyonu sonucu ortaya çıkarken epidermal inkülüzyon kisti genellikle penil cerrahi sonrası epitel adacıklarının cilt altı dokuda kalmasına bağlı gelişir. Cerrahi eksizyon ile başarılı kozmetik sonuç alınır.

Hipospadias

Hipospadias intrauterin genital tuberkulun yetersiz virilizasyonuna bağlı penisin ventral yüzünün farklılığı ile karakterize konjenital anomalidir. Üretral meanın glansdan başlayarak perineye kadar herhangi bir yerde yerleşebilir. Bu duruma çoğunlukla penil



Resim-15: Hipospadias tipleri ve iki farklı (ağır ve hafif) olgu görünümü.

ventral eğrilik (kurvatür/kordi) ve ventral yüzde prepişyum hipoplazisi eşlik eder. Tüm genital anomaliler içinde ikinci en sık konjenital anomalidir. Görülme sıklığı coğrafî farklılıklara bağlı %1-2' dir. Hipospadias açısından şüpheli fizik muayene bulguları olması durumunda sünnet yapılmamalı ve çocuk cerrahları/çocuk ürologlarına refere edilmelidir. İdeal operasyon yaşı çocuk bezliken ve hızlı gelişimsel periyotta (yara iyileşmesi daha hızlı ve daha az komplikatif) bulunduğu 6-18 aylardır. Üretral meannın yeri, penil kurvatür varlığı ve sünnet derisinin yeterliliği, yani anomalinin şiddet derecesi cerrahi tekniği belirler. Ayrıca fizik muayenede eşlik eden testis tek taraflı ya da iki taraflı palpe edilememesi durumunda cinsiyet gelişim bozukluklarında ayırıcı tanıda düşünülmelidir. Bu hastalarda endokrinolojik değerlendirme ve karyotip analizi yapılmalıdır.

Kaynaklar

1. Tanagho EA. Anatomy of the lower urinary tract. In: Walsh PC, Retik AB, Stamey TA, Vaughn ED Jr (eds) Campbell's Urology (6th ed) Philadelphia: *WB Saunders*. 1992, pp 40-69.
2. Yang C, Liu X, Wei GH. Foreskin development in 10 421 Chinese boys aged 0-18 years. *World J Pediatr*. 2009;5:312-315.
3. Hsieh TF, Chang CH, Chang SS. Foreskin development before adolescence in 2149 school-boys. *Int J Urol*. 2006;13:968-970.
4. Yang SS, Tsai YC, Wu CC, Liu SP, Wang CC. Highly potent and moderately potent topical steroids are effective in treating phimosis: a prospective randomized study. *J Urol*. 2005;173:1361-1363.
5. Smith GA, Sharma V, Knapp JF, Shields BJ. The summer penile syndrome: seasonal acute hypersensitivity reaction caused by chigger bites on the penis. *Pediatr Emerg Care*. 1998; 14:116-118.
6. Djordjevic ML, Bumbasirevic MZ, Krstic Z, Bizic MR, Stojanovic BZ, Miocinovic R, et al. Severe penile injuries in children and adolescents: reconstruction modalities and outcomes. *Urology*. 2014;83:465-470.

7. Raman SR, Kate V, Ananthakrishnan N. Coital paraphimosis causing penile necrosis. *Emerg Med J.* 2008;25:454.
8. Hatipoğlu N, Kurtoğlu S. Micropenis: etiology, diagnosis and treatment approaches. *J Clin Res Pediatr Endocrinol.* 2013;5:217- 223.
9. Eroğlu E, Bastian OW, Ozkan HC, Yorukalp OE, Goksel AK. Buried penis after newborn circumcision. *J Urol.* 2009;181:1841- 1843.
10. O'Brien A, Shapiro AM, Frank JD. Phimosis or congenital megaprepuce? *Br J Urol.* 1994;73:719-720.
11. Blalock HJ, Vemulakonda V, Ritchey ML, Ribbeck M. Outpatient management of phimosis following newborn circumcision. *J Urol.* 2003;169:2332-2334.
12. Feldman, K. W., & Smith, D. W. (1975). Fetal phallic growth and penile standards for newborn male infants. *The Journal of Pediatrics.* 86(3), 395–398.
13. Shaer O. Torsion of the penis in adults: prevalence and surgical correction. *J Sex Med.* 2008;5:735-739.
14. Glenn JF, Anderson EE. Surgical correction of incomplete penoscrotal transposition. *J Urol.* 1973;110:603-605.
15. Springer A, van den Heijkant M, Baumann S: Worldwide prevalence of hypospadias, *J Pediatr Urol.* 12(3):152.e1–152.e7, 2016.